

Asia: VN/23855/2023

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi tupakkaverosta annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi tupakkaverosta annetun lain muuttamisesta

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto otsikossa mainitusta esityksestä.

Esityksessä ehdotetaan muutettavan tupakkaverolakia siten, että savuttomat nikotiinituotteet (sis. nikotiinipussit) tulisivat veron piiriin. Nikotiinipusseille esitetään kannettavan sekä vähittäismyyntihintaan perustuvaa arveroa että yksikköveroa. Lisäksi säädettäisiin nikotiinipussien vähimmäisverosta. Täten tuotteista suoritettavan veron määrä olisi aina vähintään 14 senttiä grammalta savutonta tupakkatuotetta. Esityksen tavoitteena on toteuttaa Petteri Orpon hallituksen hallintaohjelmakirjaus, jonka mukaan nikotiinipussit säädetään tupakkaverolain alaisiksi tuotteiksi.

THL:n kanta: THL kannattaa esitystä nikotiinipussien ottamisesta tupakkaverotuksen piiriin. THL:n näkemyksen mukaan savuttoman nikotiinituotteen määrittely laissa siten, että se kattaisi nikotiinipussien ohella markkinoille mahdollisesti myöhemmin tulevat nikotiinipusseja läheisesti muistuttavat tuotteet, on niin ikään kannatettavaa. Uusien tupakka- ja nikotiinituotteiden markkinoille tulon myötä on tärkeää eritoten ehkäistä nuorten nikotiiniriippuvuuden syntyä. Verotus ja hinta ovat tässä keskeisiä tekijöitä. THL kuitenkin korostaa, että nuorten nikotiiniriippuvuuden ehkäisemiseksi nikotiinipussit tulisi saattaa muita tupakka- ja nikotiinituotteita vastaavan kattavan sääntelyn piiriin.

Perustelut: Tupakkaveron tavoitteena on muun ohella edistää tupakkalaissa säädettyjä terveystaloudellisia toimia. Tupakkalain tavoitteena on ihmisille myrkyllisiä aineita sisältävien ja riippuvuutta aiheuttavien tupakkatuotteiden ja muiden nikotiinipitoisten tuotteiden käytön loppuminen. On loogista, että uusien tuotteiden tullessa markkinoille myös niistä ryhdytään kantamaan veroa, kuten jo markkinoilla olevista tuotteista. Markkinoilla jo olevien tai markkinoille tulevien tupakka- ja nikotiinituotteiden laajenevan kirjon vuoksi on perusteltua määritellä savuttomat nikotiinituotteet kattamaan nikotiinipussien ohella muut niitä läheisesti muistuttavat tuotteet.

Savukkeiden hinnan on todettu olevan yksi merkittävimmistä keinoista tupakoinnin vähenemisessä väestötasolla. Vaikka vastaavaa tietoa ei ole nikotiinipusseista, voidaan hinnalla olettaa olevan käyttöä vähentävä vaikutus myös niiden osalta. Esityksen mukaan tällä hetkellä nikotiinipussirasian hintataso vähittäismyynnissä on noin 5–7 euroa. Verotuksen myötä hintojen nousun arvioidaan olevan noin 40–50 prosenttia, mutta tähän liittyy epävarmuuksia esimerkiksi siitä, kuinka suurelta osin verot siirtyvät kuluttajahintoihin.

Esityksen tavoitteena on nikotiinipussien hintojen nousu ja siten niiden kulutuksesta aiheutuvien haittojen ehkäiseminen. Toisaalta asetetulla verotasolla pyritään ohjaamaan kulutusta kotimaiseen verolliseen myyntiin. Nikotiinipussien käytöstä ja käyttäjistä on vasta hyvin rajallisesti tietoa. Osa aikuisista nuuskan käyttäjistä saattaa siirtyä käyttämään nikotiinipusseja, mutta verotuksen ja muiden tekijöiden (kuten nikotiinimäärän, makuaineiden ja nuuskan saatavuuden) vaikutusta tähän pystytään arvioimaan vasta, kun tietoa kulutuksesta ja käyttötottumuksista on kertynyt riittävästi. THL korostaa, että tällä hetkellä ei myöskään ole tietoa siitä, kuinka yleistä nikotiinipussien käyttö on esimerkiksi aiemmin tupakka- ja nikotiinituotteita käyttämättömien nuorten keskuudessa. Tiedot Ruotsista osoittavat, että nikotiinipussien käyttö on yleistä myös entuudestaan muita tupakka- ja nikotiinituotteita käyttämättömällä nuorilla.

THL katsoo, että jotta nuorten nikotiiniriippuvuutta pystytään ehkäisemään tupakkalain tavoitteen mukaisesti, vero- ja hintapolitiikan ohella on ensisijaisen tärkeää asettaa nikotiinipussit muita tupakka- ja nikotiinituotteita vastaavan kattavan sääntelyn piiriin. Tällöin niiden houkuttelevuutta uusille, nuorille käyttäjäryhmille voidaan ehkäistä asettamalla niille muun muassa myynnin luvanvaraisuus, nikotiiniraja, makuainekiellot ja yhdenmukaiset pakkaukset. Nikotiinittomuus on terveyden kannalta aina paras vaihtoehto.

Pääjohtaja Markku Tervahauta

Johtaja Mika Salminen

Ruokolainen Otto
Terveysten ja hyvinvoinnin laitos THL